

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Szaj-Kolozsvár, St. Baron
B. Pop. (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztősé-
gi kiadóhivatal — 97
K. N. Sz. — — 55

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
szándékok. Kéziratokat nem
adunk vissza!

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 július 18 Szombat

Csaj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 163 szám

5685. Thamuz 26

Az előrelátó Japán

Genfben antibolsevista kongresszust tartanak huszonhét európai állam kiküldöttei, Anglia vég megszokottan akar a szovjettel — és ugyanakkor Japán nagykövetség küld Moszkvába, akit a szovjet urai ünnepélyes fogadtatásban részesítenek. Ki érti ezt az ellenmondást? Ki lát tisztán ebben a köszben? Nagy vakmerőség kellene hozzá, hogy valaki is azt állítsa: érti és reálisan értékeli az ellentmondásoknak ezt a szövevényét. Mindazáltal valószínűnek látszik, hogy ez az ellenmondás komor kényszerűségekből fakadó tervek és célok foglalat. Dokumentuma annak, hogy a politikai célok és irányzatok ma már felette állanak a reális tényeknek és tul politikán és tul pártokon — mégis a pillanatnyi érdekek szájáék meg a világpolitika alakulásának irányát.

A nagyhatalmak kénytelenek két irányba haladó és egymással divergáló biztosító-politikát folytatni, ami — természetesen — szükségszerűvé teszi a hipokritaságot, a kaméleoni színváltoztatást. A diplomácia fontosabb szerephez jutott, mint valaha. A színváltoztatás gyorsasága, a politikai manővrozás sietsége pedig annak a jele, hogy a világ hatalmi és gazdasági helyzetének képe hihetetlenül gyors változásoknak van alávetve, ma is igen távol van még a stabilizációtól s tévelygéseinek útján még ma sem találta meg azt a fix célt, mely felé minden erejének megfeszítésével törekednie kellene.

Bizonyos, hogy Európa legtöbb állama határozott politikai orientációjának kialakulását a szovjet akadályozza meg. Nem annyira világnézeti súlyával, mint inkább tényleges hatalmi erejével. Európa államférfiai között viszont még igen sokan vannak olyanok, akik a hatalmi tényekkel való számolás helyett világnézeti szempontokat érvényesítenek, azt gondolva, hogy a világnézeti frontalkotással megszüntethetik, vagy gyengíthetik a hatalmi tényeket.

Japán politikusaiknak — úgy látszik — erősebb a gyakorlati érzékük. Bár különböző szerződések, talán érzelmi szempontok és gyakorlati érdekek Japánt szorosan fűzik egybe az európai nagyhatalmak allianszával, — mégis a keleti szigetország politikusaik számolnak a tényekkel és kedvtelenül, talán fogvicsorgatva — elismerik az orosz hatalmi státusz erejét, elismerik — és szövetkeznek vele. Japán politikusaik felismerték azt a lélektani igazságot, hogy ellenséges hatalmat csak belülről, közvetlen közelből lehet féken tartani, befolyásolni, esetleg irányítani is. Felismerték azt az igazságot, hogy a reális hatalomtól nemcsak mindig félni kell, hanem megfelelő taktikával, ravaszsággal eredményeket is lehet kicsikarni. De hogy ez megtörténhessen, minden szentimentalizmust félre kell tenni, minden érzelmi szempontot ki kell kapcsolni. Európa államférfiai erre még — úgy látszik — nem jöttek reá és így nem kevés csodálkozással, nem kevés megdöbbenéssel veszedelmesen tudomásul a japán kormány az a ténykedését, hogy Moszkvába nagykövetség küldött.

In ultima analisi pedig az sem lehetetlen, hogy Japán ezzel a ténykedésével nemcsak a szovjet felé és a szovjettel szemben akarja magát biztosítani, hanem azoknak az eseményeknek végső konkluziójára is gondol, melyek mintegy előre vetve a jövő árnyékát, Kinában nemrég lejátszódtak.

Japán minden európai orientációja ellenére mégis Kelet egyik vezérlő állama, melynek sorsa, fejlődése, sőt megmaradási lehetősége szorosan összefügg Kelet egyetemes sorsával. Már pedig a Kelet feletti megindult harcban Oroszország és Kína vezetni látszanak. Japánnak tehát minden körülmények között biztosítani kell magát minden eshetőségre, még arra az esetre is, ha konzervatív irányzata fölé a bolsevista veszedelem vörös hullámai is

csapnának össze. Japán nem adhatja fel azt a lehetőséget, hogy az újjalakuló Európa minden befolyását lerázó Kelet irányításából kivegye a maga részét, mely kulturális, népi és hatalmi erejénél fogva joggal megilleti.

Lehet, hogy ez opporunitás, de minden esetre előrelátó opporunitás, melyet az európai államok mintegy teljesen negligálnak. Holott ez a japán taktika igen elgondolkozató jelen-

ség éppen az európai államok számára. Annak jele ez, hogy Japán aligha fog minden feltétellel nélkül az európai felfogás szolgálatába állani s aligha fogja a maga speciális keleti érdekeit az európai érdekekért feláldozni, még akkor is, ha erre szíve szerint nagyon is kapható volna.

Ez a moszkvai japán nagykövetség kiküldetésének mementója, Anglia számára kiváltképpen keserű mementója.

Weizmann az új palesztinai kormányzóról

A cionista szervezet elnökének levele az angol cionisták konferenciájához

(London, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol cionista föderáció a napokban tartotta Londonban rendezévi konferenciáját, amelyre az ország minden részéből összesereglettek a cionista delegátusok. A konferenciát a föderáció elnöke, Mr. Philipp Gnedella nyitotta meg. Az ünnepélyes megnyitó után felolvasta dr. Chaim Weizmann üdvözlő átiratát, amely többek között ezeket tartalmazza:

Önök olyan időben jöttek össze tanácskozásra, amikor mozgalmunkban rendkívül érdekes mozzanatok zajlanak le. Rövidesen összejövünk a XIV-ik kongresszusra, amelyen alapvető jelentőségű kérdéseket fogunk megvitatni és olyan határozatokat kell hoznunk, amelyeknek messzemenő következményeik lesznek. Legfontosabb e kérdések közül a Jewish Agency kibővítése. Erre vonatkozólag már hosszas és biztató tárgyalások folytak egyfelől az Executive, másfelől Anglia és az Egyesült-Államok zsidó hitközségeinek előkelőségeivel.

Hogy a Palesztina-munka szükséges és kellő tempóját elérhessük, hogy megfelelő időben érhesünk cél, feltétlenül szükséges, hogy az újjáépítés

terhét népünk minden rétege viselje, úgy hogy ilyen módon több eszköz és a személyes teljesítmények nagyobb tömege állhat majd rendelkezésünkre. Ez okból tárgyalásaink, amelyeknek során a cionista szervezet alapszabályai és alapelvei szigorúan betartatnak, mérhetetlen jelentőségűek.

A kormányzói állásban most beálló változás olyan dolog, amely iránt a legfokozottabb figyelemmel kell lennünk. Legteljesebb bizalommal viseltetünk az iránt, hogy lord Plumer úgy a Palesztina-mandátum tartalmát, mint szellemét hűségesen respektálni fogja.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy fejlődésünk és haladásunk egyesügedül szervezetünk erejétől és mindenütt jelenvaló energiától függ. Ez viszont függ azoknak a szervezeteknek az erejétől, amelyek velünk kapcsolatban vannak. Nagyon fontos tehát, hogy minden föderáció erősítse meg magát és tagjai számát az elérhető legmagasabbra fokozza föl hogy a Végrehajtó Bizottság különböző Palesztina-alapjai javára megfelelő pénzeszközök álljanak rendelkezésre.

A német politika újabb válsága

Harc Stresemann külügyminiszter és Schiele belügyminiszter között

(Berlin, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Franciaországnak adandó német válaszcjegyzék megszerzése körül igen súlyos ellentétek támadtak a német kormány tagjai között, ami végeredményben a német nemzetiek és a néppárt között fennálló ellentétekre vezethető vissza. A vita központjában az egyik oldalon Stresemann külügyminiszter, a másik oldalon Schiele belügyminiszter áll. Luther kancellár hiába kísérlete meg a közvetítést a két miniszter közt és amikor már minden kísérlete csődöt mondott, megkérte Gessler hadügyminisztert, hogy próbálja meg az ellentéteket kiegyenlíteni, Gessler azonban ezt az ajánlatot visszautasította, ami arra vezethető vissza, hogy az elnökválasztás óta Gessler és Stresemann meg lehetséges feszült viszonyban vannak egymással.

A német kormány tagjai közt felmerült ellentétek hírére komolyan kell mérlegelni, hiszen nem szabad megfeledkezni arról, hogy Luther elődjét, Marx kancellárt szintén saját kormányának bukatta meg.

A londoni konferencia sikere nagyon megnövesztette Marx tekintélyét a német közvéleményben szemben és a birodalmi gyűlésen is erős iöbbsége volt Marxnak, aki számíthatott a szocialistapárt feltétlen támogatására. Marx azért volt kénytelen lemondani, mert külügyminisztere, Stresemann, palotaforradalmat szervezett ellene a kormányban és a palotaforradalomhoz csatlakozott Gessler hadügyminiszter, majd pedig Luther pénzügyminiszter, a mai kancellár is. Marx végül már csak két miniszterének támogatására számíthatott, tehát bekövetkezett az a különös helyzet, hogy a német közvélemény többségének és a német birodalmi gyűlés többségének kancellárját megbuktatta saját minisztereinek többsége.

Most ugyilátszik, mintha Stresemann külügyminiszter áldozatul esnék ugyanannak a politikának, amellyel kiemelte a kancellári székéből Marxot. Noha Stresemann ellen a roham vezetését átvették a német nemzetiek, akik Stresemann segítségére nélkül nem igen kerültek volna a kormányba, igen kevéssé valószínű az, hogy a német nemzetiek rohamának sikere és Stresemann megváltása a külügyminisztérium éléről, komoly fordulatra vezethetne a

német-francia viszonyban: és a garanciaszerződésre nézve megindult tárgyalásoknál. Ha Stresemann távozik, ezzel nem változnak meg az erőviszonyok a birodalmi gyűlésen és a német nemzeti párt nem igen gondolhat arra, hogy kísérletet tegyen a visszatérésre a választási hadjárat idején hirdetett, azóta azonban feladott és megtagadott külpolitikai programjához. A német nemzetiek a külügyminisztérium stratégiai pozíciójának elfoglalása után nem igen tennének mást, csak folytatnák Stresemann külpolitikáját, amint Stresemann a baloldal külpolitikájának kisajátításával érte el sokat hangsúlyozott eredményeit.

Stresemann volt tudvalevőleg Marx előde a kancellári székben, sőt kétszer egymásután viselte a kancellári méltóságot, előbb négy szocialista miniszterrel, azután tiszta polgári kormány élén. Stresemann megtartotta a külügyminiszteri tárcát akkor, amikor a kancellári széket kénytelen volt átengedni Marxnak, és a Marx-kormány külügyminiszteréből a Luther-kormány külügyminisztere lett. Három éve van most annak, hogy Stresemann providenciális ember gyanánt foglalta el a kancellári hivatalt és három év alatt az országok rendszerint megújítják a politikusokat. Ez a momentum sikert ígérne a Stresemann ellen megindult rohamnak, csak éppen Luther kancellár az átmeneti ellentétek kiküszöbölése után szorosan összeforrott Luther külpolitikájával és így nagy kérdés, következtetik-e külügyminiszterváltozás kormányválság színté megoldhatatlan volna, hiszen Luther is csak kisebbségi kormányt tudott alakítani.

Azonkívül legnagyobb mértékben valószínűtlen az, hogy akár a szocialisták, akár a demokraták, akár a centrum balszárnya megnyugodnék abban, ha a német nemzetiek sajátjának ki a külügyminisztérium vezetését. Mivel a centrum kezdetől fogva csak föltételesen és óvásának hangsúlyozásával támogatja Luther kormányát, az egész német politikai helyzet felborulna akkor, ha, Schiele belügyminiszter és a mögéje sorakozott német nemzeti párt folytatná a kísérleteket a hadügyminiszteri tárcá megszerzésére.

ométereket
nféle mérőműszere-
it, javító-akat váll l
R műszerész, Arad
ia I. (v. Szechenyi-n.)
végezt beküldött mű-
ál a i hielesítéssel
rövid idő alatt visz-
om. Telefon 315 sz

adatosabb, legszé-
írójának

művei

elven: Lei
..... 100
..... 400
am ur 200
..... 240
..... 180
..... 440
..... 300
..... 100
..... 120
..... 150
..... 120
..... 110

sziályában.

a késnélküli
DEAL"

otváló por
az ország legre-
gártnány, mely
nyonnan átprepa-
arcotnem marja
elleges ha-
hagy utána.

„IDEAL” felírás

fodrász
dinand 30.

BERG
al. R. Ferd. 14.

B.

tar-

Co.
adás.

Rafor2467

A száműzött királynál

Az Új Kelet hetilapja, „A Föld“ legutóbbi számában közölte dr. Wolfgang Weislnak a „Neue Freie Presse“ és a „Vossische Zeitung“ jeruzsálemi munkatársának Husszeint hedzsászi exkirály udvarához történt utazását. Az alábbiakban Weisl az audienciáról ír.

Az ut Akaba felé nagyon szép volt. A nakh-estári magaslatról gyönyörű kilátás nyílt a Vörös-tengerre és a Sínai-hegységre. Sárga-, fehér-, zöld- és lilaszínekben állt ez a vidék és itt-ott régi romokat, piramisokat, sirokat vettünk észre. Néhol egy hatalmas sas szállt el a fejünk felett, az autók mellett pedig óriási teknősbéka kuszott el. Azután lassanként ezerötszáz méteret ereszkedtünk. Végül az utolsó domb is elmaradt és kün voltunk a Sínai-sivatagban, közvetlenül a Vörös-tenger partján.

A sofför meggyorsította a motort. Már csak százharminc kilométerre voltunk Akabától, de ehhez is legalább nyolc óra kellett. A Ford-kocsink szinte repült. Későn délután feltűnt az első agyagkunyhó, néhány palma és lovas-beduinok. Az egyik alacsony agyagfal mellett megállottunk.

Felfegyverezett négerok vártak ránk és azonnal a legnagyobb kunyhóhoz vezettek bennünket. Egy pillanat múlva már a Vörös-tenger mentén egy királyisátorban, Mohamed késői utódjával, a hívők kalifájával álltunk szemközt. A nyitott sátorajtón keresztül felénk csillámlik a tenger, mögüle a Sínai-hegy kupolája látszik. A tengeren egy fekete ébenfa yacht ring — Husszeint király utolsó menedéke, annak háta mögött pedig egy angol cirkáló büszkélkedik. Anglia ökle Akaba felett. Még kétszer fogja a szultán a naplementét látni saját hazájában, a harmadik napon már a száműzetésbe vonul. Én és festőbarátom Blum, vagyunk utolsó vendégei itt...

A „Cornflower“ angol cirkáló 1925 május 27-én jelent meg Akaba előtt. A parancsnoka beüzent a faluba, hogy vizet és élelmiszert akar felvenni és engedélyt kért erre Husszeint királytól. A következő napon már angol matrózok kószáltak a szegényes utcákon. Még a török citadellába is betolakodtak, ahova pedig addig még idegen nem tette be a lábát. A matrózok látták, hogy Husszeinnak sem tüzérése, sem erődítménye nincsenek — és huszonnégyóra múlva a parancsnok személyesen szállt partra és a kormánya nevében a következő jegyzéket nyújtotta át Husszeinnak:

„Arról értesülünk, hogy Ibu Saud szultán támadást készít elő Akaba ellen, amely a Transzjordánia felé vezető uton és a közép-Kelet szívében fekszik.

Minthogy Transzjordánia brit fenhatóság alatt áll, az angol kormánynak érdeke, hogy határaitól minden ellenségeskedést távol tartson. Éppen ezért megkéri Husszeint exkirályt, helyezze brit fenhatóság alá Maánt és Akabát, mindkét községet válassza el Hedzsasztól, Akabát pedig május 28-tól számított három hét alatt személyesen is hagyja el. Ha az exkirály ennek a kérésnek nem tenne eleget, a brit kormány, legnagyobb sajnálatára, erőszakkal lesz kénytelen a szóbanforgó két községet birtokba venni. Nagybritannia semmiképpen nem engedheti meg, hogy az exkirály tovább is Akabában maradjon, mert onnan már egy ízben segítő csapatokat küldött Ali királynak, aki, Anglia szövetségese, a nedzsi szultán ellen küzd. Ali királyt és Abdallah emirt ennek a jegyzéknek a tartalmáról egyidejűleg értesítettük. Mielőbbi választ várva (jegyezve:) Chamberlain“.

Három nappal később a „Cornflower“ parancsnoka ismét megjelent Akabában, hogy a választ átvegye. Időközben pedig a szultán magához kérte Maánt és Akaba beduinsejkjeit. Amikor a parancsnok az exkirály sátorának küszöbét átlépte, a környék arabjai körülfogták a sátor, behatoltak és követelték a szultántól, huzódjék fel a hegyekre és kezdje meg onnan a harcot az angolok ellen. Minden matrózt, aki Maántban beteszi a lábát, megakartak ölni.

Husszeint megígérte híveinek, hogy kérésüket teljesíteni fogja, a parancsnokot pedig visszaküldte a hajóra. Néhány órával később felküldte neki a választ — egy levelet György angol királyhoz. Ebben a levélben a hívők kalifája emlékeztette a brit uralkodót arra a szerződésére amelyet, 1915-ben Husszeint seriffel kötött és kérte, változtassa meg

elhatározását és az öreg Husszeint hagyja ősei földjén nyugodtan meghalni.

Chamberlain ezt a kérést elutasította. Husszeint száműzetésbe kell, hogy menjen...

Husszeint nagy fába vágta a fejszáját. Nem akarta elismerni a Balfour-deklarációt és harcolni akart a zsidó Palesztina ellen. Azt hitte, hogy erősebb az angoloknál és hogy a zsidók nagyon gyengék. Tévedett.

Átadtam a Kalifának az általam képviselt lapok üdvözlését és ajándékait. A kalifa felemelkedett székrétől és azt mondta:

— Tudom, hogy Ön az igazságot írja meg, mert ön meg is érti az igazságot. Beszélje hát el a világnak, hogy mi történt velem. A világ döntson azután, hogy kinek van igaza. Köszönje meg nevében az újságjainak, hogy önt elküldték hozzám és hogy az én sorsomat megírják.

És a király beszélni kezdett. Attól a naptól kezdve, hogy Nagybritannia a háborúba való belépése kényszerítette és a törökök és németek ellen vitte, egészen a legutolsó akabai napokig elmesélte élete történetét. Fáradhatatlanul mesélt az ősz fej-

delem. Mint a könyvek, omlottak mellől a szavak. A naplementétől a vacsoráidig és még éjfélig és másnap délelőtt is beszélt. Ezakatt a sátor közepén ült, háttal könyvekkel megrakott íróasztalának. Jobbján másodszületett fia Abdallah, Transzjordánia emirje, balján két tábornoka, Arief és Dzsemal pasa ült. Szemben pedig, az én oldalomnál, egy számolyszéken, az én barátom Blum festőművész guggolt.

A kalifa fáradt hangja végigreszketett a sátoron. Csak ő beszélt. Amit mondott, az nem volt interjú, mert én nem is kérdezősködtem. Valahogy úgy éreztem, hogy ő hívott engem, legyek tanuja, amikor Husszeint, fia Alinak és helytartója a nagy prófétának, hatyudalát éneklí.

Bucsuhoz érkeztem. Senki nem tudta, hova viszi az angol cirkáló a szultánt. Valahova az ismeretlenségbe távozik. És talán örökre...

A király az Angliával való szövetségének történetéről beszél. Szemei, a nyitott sátorfalon át, a lemenő napra merednek, amely Sínai hegyét vérbe borítja. És a királyi sátor előtt horgonyzó angol cirkáló megvilágított árbocaira is merednek...

Az új jugoszláv kormánylista

(Bukarest, július 17. Az Új Kelet tudósítójától.) Belgrádból érkezett jelentés szerint a király tegnap kihallgatáson fogadta Piskovicot, aki Pasicot ajánlotta kormányelnöknek. Ezután Pasics jelent meg a királynál, aki a következő kormánylistát terjesztette a király elé: Miniszterelnök Pasics, igazságügy Markov Juresics, külügy Unsicsics, belügy Maximovics, közoktatásügy Unsicsics, kultusz Tribunovics, pénzügy Stoaidonovics, közmunkaügy Kuzinovics, földmívelésügy Bilitics, egységesítési ügyek Sgredics, szociális ügyek Simionovics, egészség-

ügy Sascomivovics, munkaügy Anadoevics, agrárügyek Radics Pál, postaügy Superima, kereskedelemügyi és erdőügyi miniszter Kraia. A hadügyi tárcáról még nem történt döntés. Trimbimovics lesz a haderők parancsnoka, Desievics tábornok pedig Belgrád térparancsnoka.

Az új kormánynak a parlamentben kétharmad többsége lesz. Radics István perét valószínűleg már a legközelebbi napokban megszüntetik. Szabadlábbrahelyezése után a parasztpárti vezér hosszabb ideig marad Belgrádban.

Kisantant-konferenciát hívnak össze a kisebbségi panaszok miatt

Duca külügyminiszter és Petrescu Comnen tanácskozásai

(Bukarest, július 17. Az Új Kelet tudósítójától.) A kormánynak egyidő óta nem kis gondot okoznak azok a panaszok, amelyeket az erdélyi, bukovinai és dobrudzsai kisebbségek nyújtottak be a népszövetségnek. Mi sem jellemzi jobban a kormány körében megnyilatkozó nyugtalanságot, mint azok a kijelentések, amelyeket Románia svájci követe nemrég a különböző bukaresti lapokban tett.

Az elmúlt napokban egymásután több értekezlet volt a külügyminisztériumban Duca miniszter és Petrescu Comnen meghatalmazott miniszter között, melyen részletesen megvitatták a kisebbségeknek a népszövetségnél lévő panaszának ügyét. Petrescu Comnen feltárta a külügyminiszter előtt a népszövetségnél lévő panaszok állását és kifejtette, hogy mit tart szükségesnek a kormány részéről ezekben a kérdésekben.

A népszövetség őszi ülészakán egyébként a kormány erős harcot fog vívni érdekeinek megvédelmezéséért. A kormány maga mellett fogja

érezni a kisantant-államok támogatását is. Hivatásosan megerősítik azt a hírt, hogy ezeknek a kéréseknek megvitására a kisantant külügyminisztereit a népszövetség ülészakája előtt rendkívüli konferenciára fogják egybehívni. A konferencia színhelye Genfben lesz.

Nem tartjuk érdektelennek — mintegy beszédes szembeállításaként — közölni, hogy a népszövetségi uniók varsói konferenciájával kapcsolatban pótlólag jelentik, hogy a konferencián az angolok azzal a kíváncsággal léptek föl, hogy a népszövetség főtitkára utasítsák arra, hogy a népszövetségi tanács munkálatairól szóló jelentéseiben minden alkalommal ismertesse a nemzeti kisebbségek összes panaszait a népszövetség teljes ülésén. Ismertesse a sérelmek okait és azokat az akciókat, melyeket a népszövetség ez ügyben kezdeményezett. Az angolok ugyanis úgy vélik, hogy ilyen módon az elnyomott népkisebbségek panaszai az egész világon nagyobb publicitást nyernek.

Egy magyar operaénekesnő és a budapesti román követség afférja

Németh Mária nem adtak vizumot a román követségen. A művésznő férje tetteleg inzultálta a követség tisztviselőjét

(Budapest, július 17. Az Új Kelet tudósítójától.) Kedden délelőtt a budapesti román követségen megjelent Németh Mária világhírű magyar énekesnőnek, a bécsi Staatsoper tagjának fivére, hogy nővére részére, ki Lugosra akart utazni Grozavescu Traján, a kiváló román operaénekes meglátogatására, román vizumot kérjen. A látogatás célja az lett volna, hogy Németh Mária Grozavescuval olaszországi turnéra menjen.

Egyik román követségi tisztviselő Németh Mária fivérének vizumkérését azzal utasította el, hogy csak abban az esetben adhat vizumot, ha előbb a művésznő igazolja, hogy valamilyen színházzal szerződéses viszonyban van, mert enélkül nem engedhetik be Romániába.

Németh Mária fivére az elutasítás után elhagyta a követséget. Délután azután Németh

Mária férje Gruenauer József középiskolai tanár ment fel a követségre, hogy ott az ügyet elintézzé. A művésznő férje azt kérte a konzultánsi tisztviselőtől, hogy tekintsen el a szerződés felmutatásától, hiszen Németh Mária világhírű művésznő, akit mindenki ismer.

A követségi hivatalnok Gruenauer kérelmét állítólag gorombán visszautasította, majd arra hivatkozva, hogy a hivatalos idő már lejárt, megragadta Gruenauer karját, kituszkolta az ajtón és belerugott. Erre az inzultált Gruenauer felháborodásában arculágta a tisztviselőt. A verekezés úgy volt elkerülhető, hogy többen a követségen tartózkodók közül közbeléptek és megakadályozták. Gruenauer azután eltávozott.

A budapesti „Magyar Hírlap“ értesülése szerint az ügynek még diplomáciai folytatása

lesz és a román minisztérium utj Gruenauer cselek exterritorialitását Németh Mária

„Rom

Az Emberl

(Cluj-Kolozsv dósítójától.) Rövé emlékeztünk az Emberi Jogok I incidensekkel tekoztatott, amé „Universul“ su most alkalmonk zólni:

— Ön Romá tidien“ munkatá szemita mozgal

— Söt — f

ban él és virul,

— Hiszen n

ban a törvényh

— A törvén

és más a gyak

Zsidók

— A törvén

vait Guernut —

beri méltóságán

azonban szegye

A törvény suly

Ha valaki a ke

baja sem lesz,

vallással szembe

— A törvén

gyilkosságra val

ságiró, vagy eg

népgyűlésen ha

ügyész, aki elj

zást elvetették

amely redukáln

iskolákban. De

ki őket a főske

gadnak, hogy a

mekre való bej

pedig, akik még

közvetlen távozá

lehetetlenebb

sem riadnak vi

dóm, — mondó

tagja, aki szer

ják ismerni a

fogják megalaz

— Néhány

ták ki a zsidó

Elzárják tőlük

meg, milyen sz

megérint egy k

— De a ko

hírlapiró.

— A korm

hez szükségesn

Codreanu ügye

szemita diákok

rémítgették a

másikat érte. J

prefektus, aki

helyre akarta

— Az anti

a szándékát in

a prefektus eg

teremben egy

tében kilépett,

szemita ügyvéd

az inspektor n

sebesítette. Ez

tár szerint azt

dűség demonst

— Vajjon

szerecsétlen ö

védet, aki

védje? Bizony

telis-teli van

radt, ha nem

ber, aki ugyan

véd, hatvan év

borból nőtt ki

Julius 19-én
Vasárnap

d. e. 1211-kor Herzl emlékmatiné
az építőiparosok otthonában,

Str. Väii 5-a
Patak-utca

lottak mellől a szavak. Hőig és még éjfélig és Ezalatt a sátor közepén grakott íróasztalának Abdallah, Transjordánia, Arief és Dzsemal az én oldalomnál, egy Blum festőművész

égigreszkedett a sátoron. Itt, az nem volt interjú, pátém. Valahogy úgy ngem, legyen tanuja, és helytartója a nagy li. nki nem tudta, hova ánt. Valahova az isme- örökre... ló szövetségének tör- yított sátorfalán át, a ly Sinai hegyét vérebá előtt horgonyzó angol a is merednek...

ügy Anadoevies, ag- ügy Superima, ke- miniszter Kraia. A m törént döntés. k parancsnoka, De- Belgrád térparancs-

arlamentben kéthar- István perét való- napokban megszün- után a parasztpárti Belgrádban.

sze

rozásai mogatását is. Hivata- hogy ezeknek a kér- santant külügymi- esszaka előtt rend- egybehívni. A kon- lesz. — mintegy beszédes hogy a népszövetségi apcsolatban [pótlólag a angolok azzal a a népszövetség fő- a népszövetségi ta- seiben minden al- zneti kisebbségek ség teljes ülésén. és azokat az ak- tség ez ügyben ugyanis úgy vélik, tt népkisebbségek gyobb publicitást

érja A művésznő

középkolai tanár ott az ügyet elin- kérte a konzulá- tsen el a szerző- meth Mária világ- ismer.

uenauer kérelmét otta, majd arra idő már lejárt, kituszkolta az zultált Gruenauer tisztviselőt. A , hogy többen a közbeléptek és zután eltávozott.

rlap" értesülése áciai folytatása

Váii 5-a k-utca

lesz és a román konzulátus a magyar külügy- minisztérium útján elégtételt fog kérni, mert Gruenauer cselekedetében a román konzulátus exterritorialitását látja megsértve.

Németh Mária a történetek után természet-

„Romániában az antiszemita kormányoznak Bratianu Jonel álnév alatt“

Az Emberi Jogok Ligájának titkára nyilatkozik romániai tapasztalatairól

(Cluj-Kolozsvár, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rövid távirati jelentés alapján megemlékeztünk arról, hogy Henri Guernut, az Emberi Jogok Ligája párisi főtitkára, a kínos incidensekkel teli bukaresti útja után, nyilatkozatot adott a párisi „Quotidien“-nek. A nyilatkozatot, amelynek egyes kitételei miatt az „Universul“ súlyosan megtámadta Guernut, most alkalmunk van teljes terjedelmében közölni:

— Ön Romániából jön — kérdezte a „Quotidien“ munkatársa — igaz-e, hogy ott az antiszemita mozgalom megszűnt?

— Sőt — felelte Guernut — sokkal jobban él és virul, mint bármikor.

— Hiszen mi úgy tudtuk, hogy Romániában a törvényhozás a zsidók teljes jogegyenlőségét proklamálta.

— A törvényhozás igen. De más a törvény és más a gyakorlat.

Zsidóknak nincs helyük az egyetemen

— A törvény értelmében — folytatta szavait Guernut — minden zsidót megillet emberi méltóságának respektálása. A gyakorlatban azonban szegénytelenül köpik szembe a zsidókat. A törvény súlyosan bünteti a vallásgyalázókat. Ha valaki a keresztény vallást inzultálja, úgy a törvény teljes szigorával büntetik, de semmi baja sem lesz, ha ugyanezt követi el a zsidó vallással szemben.

— A törvény szigorú szankciókkal illeti a gyilkosságra való felbujtást. Mégis ha egy újságíró, vagy egy szónok hírlapi cikkben, vagy négygyűlésen halált kiált a zsidók fejére, nincs ügyész, aki eljárjon ellene. A numerusz klauzuzst elvetették. Ma nincs olyan törvény, amely redukálná a zsidó hallgatók számát a főiskolákban. De anélkül, hogy törvény tiltaná ki őket a főiskolákból, minden módot megragadnak, hogy a zsidó hallgatóknak az egyetemekre való bejutását megakadályozzák, azokat pedig, akik mégis bejutnak, minden lehető eszközzel távozásra kényszerítik. El célból a leg lehetetlenebb vegzáló és gyalázkodó akcióktól sem riadnak vissza. „Leányaimat Párisba küldöm, — mondotta nekem a román liga egyik tagja, aki szerencsétlenségére zsidó — meg fogják ismerni a nyomoruságot, de legalább nem fogják megalázní őket“.

— Néhány egyetemen elegáns módját találták ki a zsidó orvostanhallgatók eltávolítására. Elzárják tőlük a bonctermekeket. Gondolják csak meg, milyen szörnyű profanizáció, ha egy zsidó megérint egy keresztény koponyát.

És a kormány türi ezt?

— De a kormány türi ezt? — kérdezte a hírlapíró.

— A kormány magatartásának megértéséhez szükségesnek tartom emlékeztetnie idézni a Codreanu ügyet. Az elmúlt év végén az antiszemita diákok Jasiban elviselhetetlen terrortal rémitgették a zsidókat, az egyik brutalitás a másikat érte. Jött egy Manciu nevű rendőrprefektus, aki komolyan vette a hivatását és helyre akarta állítani a rendet.

— Az antiszemita urak a prefektusnak ezt a szándékát inzultusnak minősítették és amikor a prefektus igazban a törvényszéki tárgyaló teremben egy inspektor s egy detektív kíséré- tében kilépett, egy Codreanu nevű fiatal antiszemita ügyvéd hátulról revolverével lelőtte s az inspektort meg a detektivet súlyosan megsebesítette. Ez a cselekedet az antiszemita szó- tár szerint azt jelenti, hogy a „faji felsőbbren- dűség demonstrációja“.

— Vajjon azt hiszik, hogy a prefektus szerencsétlen özvegye egykönnyen talált ügy- védet, aki az igazságszolgáltatás előtt védje? Bizony abban az országban, amely telis-tele van ügyvéddel, majdnem magára ma- radt, ha nem találtott volna egy bátor em- ber, aki ugyan foglalkozására nézve nem ügy- véd, hatvan éves agg, aki a konzervatív tá- borból nőtt ki, de izig-vérig demokrata, Costa

sen lemondott arról, hogy Romániába utazzék. Férje pedig kártérítési pert indít a konzulátus ellen, melynek alkalmazottai feleségének Eu- rópa összes államaiba szülő vizumokkal ellátott utlevélét jogtalanul visszatartották.

Glorifikálják a merénylőt

— Costa Foru nem törődött a fenyegeté- sekkel, kitartott a szerencsétlen özvegy mel- lett. Nehéz lefesteni a tárgyalás lefolyását. Száz és száz diák töltötte meg a tárgyalóter- met népgyűlési zibongással. Costa Forut min- den pillanatban félbesszakították és az önzetlen védőt súlyosan sértegették az elnök, az ügyvé- dek és a deliriumban lévő tömeg. Cuza profes- szor az antiszemita párt főnöke apológiát mondott a merénylőről, akit szellemi gyerme- kének nevezett és odakiáltotta az esküdtek- nek: nincs szükség arra, hogy tanácskozzatok.

— Az esküdtek valóban nem sok időt tö- ltöttek el a tanácskozással, gyorsan meghozták az egybangu fölmentő ítéletet, a kijáratnál pedig ők is feltűzték a kampós keresztet.

— De ez még nem minden. Kétségtelen, hogy Párisban is láttam sok botrányos verdiktet. Igaz, hogy nálunk is felmentették Jaurés merénylőjét, de legalább nem glorifikálták. Tizenöt nappal az elmondott események után Codreanu Focsaniban tartotta esküvőjét. Nemzeti ünnep volt. Harminc- ezer ember kísérte az esküvői menetet. Virággal és kampóskeresztekkel díszített vonatok szállították az ország minden részétől Codreanu bálulót. Hivata- los személyiségek üdvözölték Codreanut, aki ezen alkalommal a régi vajdák buzogányát, a hatalom jelképét tartotta kezében.

A rifkabilok elfoglalták Tazát

Elválták egymástól a francia csapattesteket. Az egyik zászlóaljt bekerítették és lemészárolták. Óriási izgalom Párisban

(Páris, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Óriási megdöbbenést keltett egy ma délelőtt érkezett távirat, amely azt jelenti, hogy Taza elesett és a rifkabilok már tegnap este bevonul- tak a városba. Taza eleste annál nagyobb fájdalmat keltett, minthogy ott volt felhalmozva a francia csapatok municiókészlete. Taza a vasuti fővonal mentén fekszik, amelyet ezek után a franciák többé nem használhatnak, enélkül nem tudnak sem élelmezésről, sem katonai utánpótlásról gondoskodni. Ez annyit jelent, hogy az egyes francia csapattestek a különböző rifkabil törzsek közé kerültek, amelyek könnyen összeroppantathják őket. Az egyik francia zászlóaljot már is bekerítették és legénységét az utolsó főig lemészárolták. Ez bosszúból történt, mert egy francia repülő a napokban bombát dobott le és százhetvenöt arabot megölt. A rifkabilok stra- tégiai fölénye az egész fronton érezhető. A párisi lakosságon a kedvezőtlen hírek hallatára kétségbeesés vett erőt. Taza rendkívül fontos pozíció volt és elvesztése az egész marokkói francia frontot veszélyezteteti.

Pétain tábornagy repülőgépen sietett Marokkóba

Páris, július 16. Ma reggel a miniszterelnök- ségen és a hadügyminisztériumban már nem mer- ték titkolni azt, hogy a marokkói helyzetben kritikus fordulat következett be és az idáig történt rendszabályok nem adnak többé garan- ciát azzal a lehetőséggel szemben, hogy a ma- rokkói fronton igen súlyos események fognak bekövetkezni.

Painlevé ma kora délelőtt a hadügyminisz- tériumba kéréte a francia hadsereg legnagyobb tekintélyét, Pétain tábornagyot és vele tanács- kozott több órán át a marokkói helyzetről. Pétain tábornagy mentette meg annak idején Verdun akkor, amikor Joffre, mint a francia hadsereg főparancsnoka már beleegyezését adta Verdun kiürítéséhez, de Pétain saját felelőssé- gére tartotta Verdun várát. Másodszor azután Nivelle tábornok offenzívájának végzetes össze- omlása után jutott nagy szerephez Pétain, ami- kor átvette a front parancsnokságát, megállí- totta a német előretöréseket és egyetlen halálos büntetés végrehajtása nélkül állította helyre a teljesen meglazult fegyelmet a vereség által szétzilált francia csapatoknál, ahol már a zászló- aljak egész sora akarta kiüríteni a lövész- árkokat.

Párisban a déli órákban már hire terjedt annak, hogy a Painlevé és Pétain tábornagy között folytatott tárgyalások eredménye gya- nánt Pétain még a mai napon utrakél Ma- rokkó felé és az utat repülőgépen teszi meg úgy, mint néhány hét előtt Painlevé. Pétain csak a hadműveletek nagy vonalainak meg- beszélése végett megy le a hadszíntérre, to-

Guernut nyilatkozatában drámai módon beszéli el egy politikai eszmecseréjét. A beszélgetést Guer- nut így mondja el:

Megkérdeztem egy előkelő román személyiséget, vajjon az államnak érdeke-e, hogy eleven szobrokat emeljen? A válasz közvetlenül hangzott:

— Ne beszéljünk erről.

Azután hozzátette még:

— Milyen szegénye ez Romániának.

Szerettem volna ezt felelni neki:

— Romániának nem szegénye. Mert én soha- sem zavarom össze Romániát a román kormánnyal. De megelégedtem ezzel a kérdéssel:

— Tehát önöknek nincs semmi hatalmuk.

Barátom ég felé emelte tehetetlen karjait.

— Bizony szükségünk volna hatalomra — szó- lott közbe egy miniszter, — aki jelen volt beszél- getésünknel.

Ebben a pillanatban egy ezred defilírozott el előttünk.

— Imhol itt az önök hatalma — mondtam.

A miniszter keserű gesztussal intett:

— Igen a külső ellenség ellen igen, de az antiszemita ellen soha. Kilencvenöt százaléka velük van, de a maradék öt százalékért sem garantálok

Ime néhány szóban így fest a román helyzete.

Románia Délkelet-Európában terül el

— Nem vádolom a román kormány egyet- len tagját sem azzal, — folytatja nyilatkozatát Guernut — hogy komolyan antiszemita volna. Mindazok, akikkel én beszéltem, tulságosan in- telligensek és tulságosan át vannak itatva nyu- gati szellemmel, mintsem ilyen otrombaságra képesek volnának. De azzal igenis gyanusítom őket, hogy felhasználták a maguk céljaira az antiszemita agitációt.

— Bratianu Jonel csak színleg elnököl a minisztertanácsban, valójában az antiszemita kormányoznak. Ha valaki tölem Románia defi- nicióját akarná hallani, ezt mondanám: „Ro- mánia Délkelet-Európában terül el és antisze- miták kormányozzák Bratianu Jonel álnév alatt“.

vább azért, hogy jelentést terjesszen a francia kormány elé a marokkói kibontakozás mód-járól.

Ugy tudják, hogy Pétain tábornagy vál- lalta a marokkói főparancsnokságot is és nem adja föl a harcot, sőt ellenkezőleg: az egész vonalon erőteljes offenzívába fog átmenni, amint megkapta a kért erősítéseket.

Az esti órákban hivatalosan is közölték, hogy Pétain tábornagy utrakelt Marokkó felé, de nem adták pontos körülírását Pétain meg- bízatasának.

A hivatalos közlemény Pétain elutazásáról így hangzik: Pétain tábornagy hirtelen eluta- zása a marokkói harctérre nagy érdeklődést keltett a közvéleményben. Pétain tegnap este hosszabb tanácskozást folytatott Painlevé mi- niszterelnökkel és ma Párisból Toulousebe uta- zott, ahonnan Malagán át Rabatba repült.

Azt remélik, hogy az új csapatok bedobása két héten belül már éreztetni fogja hatását. Csak az a veszedelem fenyeget, hogy addig az időig még néhány törzs a kitünő ellenséges propaganda hatása alatt elpártol. A szultán kezdeményezésére közben ellenpropagandát in- dítanak. A szultán 500—600 emberből álló osztagokat is szervez, amelyeknek főparancs- noka a szultán testvére.

— Viz alatt a karánsebesi vasutvonal. Bukarestből jelentik: A CFR.-vezérgazgatóság közli, hogy a karánsebes—subcetatei vasuti vonal teljesen viz alatt áll. A közlekedést át- szállással bonyolítják le.

Háromszorosára emelkedett a munkanélküli bányászok száma Angliában

Ebben a pillanatban 314 ezer bányásznak nincs munkája. A scarboroughi kongresszus a bányák azonnali szocializálását követeli

(London, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagy angol bányavidékekről érkező jelentések szerint a bányászok és a bányatulajdonosok között a bérharok ismét kiújultak, ami arra vezethető vissza, hogy a tulajdonosok az eddigi kollektívszerződést felmondták és ezt a felmondást, a többszöri tárgyalások ellenére sem akarják visszavonni.

A bányászszakszervezet tegnap rendkívüli kongresszust tartott, amelyen az elnök bejelentette, hogy a munkanélküliek száma az utóbbi hetekben ijesztő mértékben szaporodott.

Egyidejűleg a munkaügyi miniszter azt a feltűnést keltő bejelentést tette az Alsóházban, hogy jelenleg 314 ezer bányász van munkanélküli, ami háromszorosnak a múltév őszi munkanélküli szám.

Ha a kormány nem tud idejében megegyezést létesíteni a bányászok és a tulajdonosok között, akkor Anglia egy olyan bérharcot fog átélni, amilyent egész eddigi szakszervezeti története nem mutat fel.

Az első sztrájk tegnap reggel kitört

London, július 17. Az első sztrájk ma reggel már kitört Glamorganban, ötszáz munkás kivételével, valamennyi bányász beszüntette a munkát. A sztrájkolók zeneszó mellett a tárnákhöz vonultak és megtámadták a dolgozókat. A rendőrség kivonult és fegyverét használta. Tízpernyi harc után a sztrájkolókat visszaszorították. A sztrájkolók közül huszan megsebesültek, míg a dolgozó munkásoknak tizenhat, a rendőröknek négy sebesültjük maradt vissza. A sztrájk továbbterjedése óránként várható.

Herbert Samuel Romániába érkezett

Konstanza, július 17. Sir Herbert Samuel, Palesztina volt kormányzója, ma egy angol hadihajó fedélzetén Konstanzába érkezett. A Londonba utazó kormányzó három napot fog Romániában tölteni. Ennek leteltével utját szárazföldön folytatja tovább s Budapesten, Bécsen keresztül utazik vissza Angliába.

Hogyan védekezett Románia, Lengyelország és Magyarország a numerusz klauzusz vádja ellen

Lukács György magyar kiküldött nyilatkozata a varsói konferenciáról

(Budapest, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Népszövetségi Ligák Uniójának varsói határozata a magyar kormányt igen súlyos és kellemetlen, nemcsak azért, mert ezt az ügyet újból a világ elé akarják vinni, hanem azért, mert a magyar kormány már régebbi időtől bizonyos könyvitéseket óhajtaná, amelyeket azonban belső politikai egyenlenségek miatt nem tud megvalósítani. A magyar kormány a varsói határozat után az ügyet annyira komolyan veszi, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozni kíván, annál is inkább, mert nem akar tápot adni a kisantantnak, hogy ezt a kérdést a kisebbségek rovására ellenünk felhasználhassa. A legközelebbi minisztertanács foglalkozni fog ezzel a kérdéssel, de végleges döntés természetesen csak akkor várható, ha majd Bethlen genfi útja előtt újra átvesszi hivatalát. A numerusz klauzuszról szóló határozatról Lukács György magyar kiküldött ezeket mondotta a budapesti lapoknak: „Ezzel a kérdéssel több ízben foglalkozott a Népszövetségi Unió, Lengyelország, Románia és Magyarország ellen érkeztek panaszok, hogy a felsőbbiskolai kiképzés tanszabadságára vonatkozó határozatokat negligálják. A tavalyi közgyűlés Lyonban elvileg helytelennek deklarálta a tanulási szabadságnak megszorítását és albizottságot alakítottak a kérdés további tanulmányozására. Ez előtt a bizottság előtt a románok beigazolták, hogy nekik nincs megszorító törvényük és nagy emfázissal utaltak a jassii és bukaresti főiskolai zavargásokra, amelyeket a Bratianu-kormány vaseréllyel fojtott el. A lengyelek pedig megegyezést mutattak fel, mely szerint a zsidó kisebbséggel a felsőbbiskolai kiképzés kérdésében egységre jutottak. Ennek a két államnak okmányos bizonyítékait az Unió plénuma el is fogadta.

— A magyar álláspont védelmében azt fejtették ki, hogy a trianoni béke a csonka országban szellemi proletariátust teremtett, minél fogva Magyarország kénytelen volt bizonyos mértékig a további

A bányászszakszervezet rendkívüli közgyűlésén, amelyet Scarboroughban tartottak meg, amelyen Smith elnök kijelentette, reméli, hogy a tulajdonosok a bányászok zárt sorával találják magukat szemközt. A bányák nacionalizálása most már halaszthatatlan szükségessé vált. Ebben a pillanatban minden negyedik bányász állás nélkül van, azok pedig, akik állásban vannak, nem keresnek többet negyven shillingnél hetenként.

Egy yorkshirei delegátus azt a javaslatot terjesztette a kongresszus elé, hogy amennyiben a sztrájk kiküldetésére kerülne a sor, a világ összes bányászait hívják fel, tegyék le szolidaritásuk bizonyítására a kalapácsot. A javaslatot egyhangulag elfogadták.

Ezután titkos ülést tartottak, amelyen a kormány közvetítésére adandó választ szövegezték meg. Ebben a válaszban a bányászok mindenképp tiltakoznak az ellen, hogy a mai béreket leszállítsák és követelik, hogy a bányákat államosítsák.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szombat

5685. Tamusz 26.
Szidra:
Mától nmaszé
Ujhold kihirdetés
1925. július 18.

Morris Rosenfeld: Kiddus Ióváná

Az égnek tengerében usznak
Könnyű ezüstös fellegek,
A csillagok élnek, ragyognak,
Csak a hold sápadt és beteg.

Erdő szent hallgatásban nyugszik,
Fák rengetegje álmot ölt,
Lombok között szellő se lebben,
Alszik s halkan piheg a föld.

Az erdő mélyén egy zsidó agg
És ifju gyermek állanak,
Figyel a gyermek áhitattal
És halk imákat mond az agg.

„Óh Isten-ur, hallgasd imám meg,
Mely trónusodhoz sirva száll,
A fénye kétszeresre nőjön,
Mint régen volt és irva áll:

Két nagy világitót teremtett...
— S most nézd, milyen szegényen int!
Óh Isten, add, hogy fölragyogjon
A sápadtfényű hold megint...“

A hangját fájdalom telíti
És mély áhitat lengi át,
Az erdő mélyén elremeznek
És elhálnak, a szent imák.

A gyermek föltekint az égre:
— Hogyan, hogy a kék bolt alatt
Olyan sok csillag tisztán villog
S mások, alig hunyorganak?

És hosszan néz a csillagokra
Áztán félénken kérdezi:
„Apám, amit hallottam egyszer,
Igaznak kell azt érteni?”

„Mondják, hogy nagy és mindig fényes
A gazdagoknak csillaga,
De a szegényeké oly apró
S alig, hogy pislog éjszaka.

„Mond, ott fenn sem egyenlő minden,
A csillag, isten szent egén?
Ott fenn is van jólét és jajszó,
Öröm, baj — gazdag és szegény?”

„Nézd: ott, az biztosan miénk lesz
Az a kis csillag, lángjahunyt,
Ugy reszket mint mi, — s mint az éje,
Olyan sötét a nappalunk.

„Fog-e még ő is úgy ragyogni
Mint ott, e másik fénye néz?
Vagy mondd, talán kihuny egészen
És mindörökre éjbe vész?...“

Az agg zsidó felnéz az égre,
Sóhaj szakad és könny perreg,
Gondolkodik, hogy mit feleljen,
— De nem kap választ a gyerek.

ford. g. j.

— Herzl emlékmatiné. Vasárnap, július 19-én délelőtt 11 órai kezdettel a kolozsvári Aviva és Barisszia csoportok az Építőiparosok Otthonának dísztermében Herzl-emlékmatinét

tulprodukción megállítani. De ez a korlát igazságos és a törvény egyenlő mértékkel mér. A zsidók népességi arányszámukon alól sehoh nem maradnak. Az albizottság a magyar előterjesztéssel szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indokokat nem mérlegeli, ellenben sajnálattal konstatálja, hogy Magyarországon van törvényes megszorítás. Ennek a javaslatnak megszövegezésében a francia delegátusok vitték a vezetőserepet és az albizottság javaslatát a közgyűlés is óriási többséggel elfogadta. Azonkívül megbízták az illetékes bizottságot, hogy a numerusz klauzusz továbbra is éber figyelemmel kísérje és speciálisan utasította arra, hogy fordítsák figyelmüket az antiszemitizmus megnyilvánulásaira is.

— Már most, ami engem illet, leszögezem, hogy nem vettem részt az erre a kérdésre vonatkozó vitában. Miután a numerusz klauzusz teljes lelkemből helytelenítem, viszont hazám érdekében volt szó, hazám ellen pedig nem szólalhattam fel. A szavazásnál, úgy mint a többi delegátusok is, a magyar álláspontra voltam kénytelen szavazni, mert lehetetlen az, hogy bármilyen szempontból is a magyar ügygel szemben adjam le a szavazatomat.

Fontos! Menetjegyek Fontos!

kaphatók az utazóközönség kényelmének teljes ki-
elégítésére, bel- és külföldi utazásoknál, minden
osztályra, vasúti, tengeri és légi utakra az „Agen-
tia Wagon Lits“-nél Cluj, New-York szálloda.

Utazónak, a ki technikai vagy más
és emellett építkezési cikkeket eladásával is
foglalkozhatna, felvesse először a mesvári
nyegkereskedő cég. Csakis megbízható, jobb
munkaerők ajánlatát kéri „MERCUR“ jellegű
alatt a lap k'adóbi talába.

TUNGSRAM A legjobb világjáró Mindenhol kapható

rendezne
Nándor
pich Em
ezenkívül
reper Vir
zsidó dal
Árpád n
Izidor ro
Giszkalay
vassa fel.
tartja. A
kibőviteni
művészno
a Mode d

— A z
ciója. Az
a része, m
tanulmány
hesse, nehé
hetéséért.
masza a zsi
áldozatkész
csak a legn
fentartani.
még biztos
kül az amu
hallgatók ex
Ez pedig v
délyi zsidó
menza vezet
a menza au
nyári szünet
ban folytatja
itt, Kolozsvá
a zsidó társa
zsidó társada
visszhangra f
a zsidó diáks
ságé, hanem
A zsidó társa
dészel kísér
hogy a zsidó
ciója teljes sil

— Vasár
a világon
Kolozsváron
központi vála
delegátusvála
zeti Szövetség
gele Ferdinanc
permanens ül
A kolozsvári s
ják le a szavaza

— A Ceire
vári Ceire Mizra
alatti helyiségbe
délután négy óra
tását (Pirke Av
lát a vezetőség.

* Mindenki
legben, kellemes
a jó kőlniviz h
kivonat, egy lite
téséből kitűnő
stb. illatu kőlni
„Bijou“-ára 55
Rózsa Royal drog

— Megszün
szállodája. Érm
mult héten a na
kiküldöttéi Ermil
községi képviselőt
tassanak egy új á
dekében, amelyet
meg is akarnak n
helyül a „Nemze
ki és nem törödv
érvélésével, hogy
nak átalakítása tö
mint amennyibe e
rülne, utasította az
loda épületét másf
kezdje meg az átal
lakossága ezzel ka
adott be a prefektu
az ellen, hogy a k
dáját elvegyék, me
forgalma csappanna
volna a község ipar

— Politikai gy
ság. Innsbruckból
a város közelében lé
fiatalembert holttesté
totta, hogy a fiatal
gár diák. Eleinte az

rdélyi és bányai zsidó
és dr. Marton Ernő
ton Ernő
pra 85 lej, negyedévre
i, egész évre 850 lej.
nyomását csak a forrás
jék meg.

aptár

bat

sz 26.
: aszó
detés
s 18.

Kiddus Ióváná

usznak
k,
vognak,
beteg.

nyugszik,
lt,
e lebben,
a föld.

sidó agg
k,
attal
z agg.

imám meg,
száll,
jön,
áll:

ntett...
szegényen int!
ragyogjon
int..."

nek
ák.

égre:
bolt alatt
a villog
nak?

okra
gyszer,

mindig fényes

ró
ka.

en? minden,
ajszó,
szegény?

niénk lesz
nynt,
s mint az éje,

nyogni
néz?
y egészen
?..."

re,
ereg,
eljen,
gyerek.

ford. g. j.

Vasárnap, július
ttel a kolozsvári
az Építőiparosok
erzl-émlékmatinét

világjáró!
kaplato!

A Magyar Párt vád alá helyezett tagjai megfelelőbbek a vizsgálóbírói végzést

(Cluj-Kolozsvár, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egész Erdélyben nagy feltűnést keltett az a végzés, amellyel a brassói vizsgálóbíró az Országos Magyar Pártnak hat vezető tagja: Thury Kálmán, Sándor József, dr. Deák Gyula, Makkay Sándor református püspökhelyettes, Paál Árpád és Grandpierre Emil, valamint a „Brassói Lapok” két munkatársa ellen ígátás büntetőben való bűnrészeség címén elrendelte a vizsgálatot. Az egész ügy Csetri János kommunistának a Magyar Párt brassói nagygyűlésén való részvételéből keletkezett.

A Magyar Pártnak azok a tagjai, akik ellen a vizsgálat megindult, a legnagyobb megütközéssel vették kézhez a bírói végzést, mert azt bizarrnak

élnék politikai tevékenységet fejtett ki, politikai gyilkosság áldozata lett. Csak később derült ki, hogy Russow egy tizenhét éves innsbrucki leánnyal viszonyt kezdett. Amikor a viszony következményei mutatkoztak, a leány szülei követelték, hogy vegye el a leányt feleségül. A diák azonban erről nem akart tudni és kétségbeesésében a tóba vetette magát. A rendőrség mindazonáltal abban az irányban is nyomoz, vajjon nem-e mégis politikai okok forogtak fenn a fiatal egyetemi hallgató halála körül.

— Az amerikai hóhullám áldozatai. Newyorkból jelentik: Az Egyesült-Államok keleti részein ismét hóhullám vonult végig, amely azonban két napnál tovább nem tartott. Az eddigi jelentések szerint hatvanháromezer halállal végződő napszúrászt kaptak. Huszonhat fűrésd közben a vízbe fulladtak.

— Lengyel hadgyakorlatok Wolhyniában. Mozkvából jelentik: A lengyel hadvezetőség augusztusban nagyarányú hadgyakorlatokat tervez. A hadgyakorlatok Wolhyniában fognak lezajlani s az angol, francia, csehszlovák és román vezérkar képviselői is jelen lesznek. Ez alkalommal, mint a „Moszkvské Zvesti” írja, aláírásra kerül Csehszlovákia és Lengyelország között az a politikai szerződés, amelyet a két állam arra az esetre köt, ha Németország, vagy Szovjetország részéről fegyveres támadás érné.

— Tovább folyik a vizsgálat a jelzalogpanama ügyében. Bukarestből jelentik: A jelzalogpanama ügyében a vizsgálóbíró ma újabb megbeszélést folytatott Bratianu Vintila pénzügyminiszterrel. Azután szembesítette Damboviceanut Lupescu és Mateiescu büntetésével. A szembesítés rendkívül fontos adatokat szolgáltatott a vizsgálóbírónak. Egyébként általános az a vélemény, hogy a sikkasztás, illetve a hamisítás azért történhetett meg, mert az ellenőrzés rendkívül laza a pénzügyminisztériumnak ebben az osztályában. Fontos és milliokra rugó értékeket őriznek itt és ennek ellenére bárki beemelhet az irodákba. Az értékeket nem traverzában őrizték, mint ahogyan az szokás, hanem egyszerű fiókokban.

— Schön Bernáth halálának évfordulója. Érmihályfalváról jelentik: Ma egy éve annak, hogy a nagykarolyi állomáson egy őrzőgő antiszemita csendőr szuronya kioltotta az ermihályfalvai Schön Bernáth életét. Az Uj Kelet annak idején országos akcióit indított a tragikus sorsú Schön Bernáth hat árvaának felszólítására, amely akció, hála a jótékony zsidó áldozatkésznek, teljes sikerrel járt. Az ermihályfalvai zsidó hitközség méltó módon tartotta most meg Schön Bernáth talmudtudós zsidó tradíciójának szomorú évfordulóját. Vasárnap este a „Chevra Misrajeth” Beth Hamidrasában a tagok szijemt tartottak. A hitközség tagjai ez alkalommal újból fogadalmat tettek, hogy a támasz nélkül maradt árvaakat továbbra is segíyezni fogják. Amidőn ennek a szomorú tragédiának immár évfordulóját jelentjük, sajnos még mindig nem vagyunk abban a helyzetben, hogy beszámoljunk arról, vajjon a gyilkos csendőr elnyerte-e méltó büntetését, vagy pedig a mindent megbocsátás fátyolát borították szörnyű tetteire.

— Klerikális tüntetés Prágában. Prágából jelentik: A klerikális lakosság tegnap este utcai tüntetésen követelte a Szentoszák kiengesztelését és a Vatikánnal támadt konfliktus elintézését. A tüntetést a szocialisták egy csoportja zavarta meg, mire a zsidó közbelépett és mindkét részről többeket letartóztatott.

és erőltetettnek találják. Ugyanis a vizsgálóbíró ígátás címén indította meg ellenük az eljárást, amit az indokolás szerint azáltal követtek el, hogy a szónokot, akit azelőtt sohasem láttak, nem akadályozták meg beszédje elmondásában. A vizsgálóbíró a végzésben nem hivatkozik a büntető perrendtartásnak arra a paragrafusára, amelynek alapján vád alá kívánja helyezni őket, ami pedig a vizsgálati eljárásnak alapfeltétele lenne.

A vád alá helyezettnek a brassói nagygyűlésnek tagjai voltak ugyan, de egyiküknek sem volt olyan funkciója, hogy Csetri Jánost beszédének elmondásában megakadályozhatták, vagy elősegíthették volna. Ezért tehát felfolyamodással élnek és meg vannak győződve arról, hogy az a bírói intézkedést megmáltja.

— Viták a kormányban Cuza kinevezése körül. Bukarestből jelentik: Cuza újabb tanári kinevezése körül széleskörű viták folynak a kormány kebelében is. Anghelescu a kinevezés mellett, Bratianu Jonel pedig ellene foglalt állást. Cuza katedrája még mindig üresen áll.

— Berlin gáz- és víz nélkül marad. Berlinből jelentik: Berlint a gáz- és vízmunkások általános sztrájkja fenyegeti. Az erre vonatkozó munkásszavazáson, amelyben kilenczeker munkás vett részt, a munkások kilencven százaléka a kiegyezési terv elfogadása ellen szavazott. A berlini rendőrigazgatóság ma délelőtt tárgyalások folytató a szakszervezetek, a technikai segélyesapatok és a gáz és vízművek igazgatóságának vezetői között.

* Az aradi országos árumintavásár vasúti kedvezményei. Az aradi országos árumintavásár látogatóinak számát százezres számokkal lehet csak felbecsülni, ami feltétlenül szükségessé tette, a mintavásár megkönnyítését szolgáló kedvezmények kieszközölését. Így a CFR. összes vonalain 75 százalékos menetdíj kedvezményben részesülnek a mintavásár látogatói július 20-ikától augusztus 15-ig. Hasonlóképpen 50 százalékos menetdíj kedvezményt nyújtanak az Arad Hegyaljai Villamos vasutak, de jelentős kedvezményt biztosítanak a Magyar Államvasutak is az aradi árumintavásár látogatóinak, amikor megengedik, hogy a mintavásár látogatói a megváltott kocsiosztálynál közvetlen magasabb kocsiosztályba utazhassanak, úgy hogy 3. osztályu jeggyel 2. osztályon, 2. osztályu jeggyel 1. osztályon utazhatnak az árumintavásár látogatói.

— Működik a kihágási bíróság. A rendőrség kihágási ügyosztálya a tegnapi nap folyamán öt autbuszkalauznt büntetett meg 100-100 lejre, mert utközben megállították az autbuszt és utasokat vettek fel. — Maksai György soffort azért büntették meg száz lejre, mert gépkocsiján ülve, cigarettával a szájában vezette az autót és ezáltal áthágta a gépkocsivezetőkre vonatkozó rendelkezéseket. — Vasile Comarov soffort ötezer lej pénzbüntetésre ítélték, mert menetközben megelőzött egy előtte haladó autbuszt. A rendőrség kihágási osztálya az autbuszvezetőket és kalauzokkal szemben azért használja a magas büntetéseket, mert azok többszöri figyelmeztetés ellenére sem tartják be az előirt rendelkezéseket.

* Biztosítsuk életünket és vagyónkat! Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nál. Képviselet az ország minden helységében.

* Nagyváradon hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradai képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emléktér 2. (Ernyőüzlet.)

* Brassóban hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

* Temesvári előfizetőinkhez! Temesváron Bachus János az Uj Kelet kézbesítője (lakik II. Burkus-u. 19., napközben a Lloyd-kávéház előtti újságbódében), aki a kézbesítésre vonatkozó mindennemű észrevételt elintéz.

PODOL ideális lábápoló szer,

izzadó és egészséges lábnak egyaránt fontos. A legmakacsabb lábizzadást is azonnal szünteti. Lábégést, tyaksemest, bőrkeményedést elmulasztja s am-lett a lábat nem szájtja, hanem puhán tartja. Ára 30 lej. Kapható gyógyszer-tárakban és drogueriában. Készíti: Csanda gyógyszerár, Oradea-Mare.

Mosse hirdetés

KÖZGAZDASÁG

Uj záróra rendelkezések

Intervenciók a munkaszüneti törvény téves értelmezése miatt. Válasz több érdeklődésre

(Cluj-Kolozsvár, július 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyik kolozsvári reggeli lap ma egy prefektusi rendeletet közölt, amely szerint a kereskedelmi és ipari vállalatok kizárólag a hivatalos ünnepeken tarthatnak bezárva, de abban az esetben, ha a kereskedelmi és ipari vállalat alkalmazottjainak többsége más vallásfelekezethez tartozik, a munkaügyi minisztérium engedélyével tarthat csak bezárva saját vallásának ünnepein. Ezt a rendeletet a prefektúra a munkaszüneti törvény vonatkozó szakaszainak téves magyarázata folytán adta ki, de még tegnap, vagyis a kibocsátás napján vissza is vonta.

A munkaügyi inspektorátus egyébként ma rendeletet adott ki, melyben a bodegák, éttermek, vendéglők és csemegeüzletek zárórája ügyében intézkedik. Eszerint bodegák és éttermek (étkezdék, vendéglők) este 8 óra után sem italt sem pedig ételt nem szolgálhatnak ki utcára. Vendéglők az előfizetett (abonoma) ételt háhozvitelre is kiszolgáltathatják. Azokra a csemege (del.katesz) üzletekre, ahol a helyiségekben nincsen ételfogyasztás a fűszerüzletek napi zárórája, munkaszünete az irányadó. Több vidéki olvasónk érdeklődésére közöl-

jük, hogy a déli zárórarendeletek kizárólag városi üzletekre vonatkoznak, tehát községi üzletekre nem. Az esti zárórarendeletek azonban ugy városi, mint vidéki üzletekre vonatkoznak. A déli záróra alól ugyancsak mentesítve vannak azok a városok is, amelyek üdülő és fürdőhelyek, június 15 és szeptember 15-ike között, vagyis a nyári szezon ideje alatt.

Bukaresti jelentések szerint az UGIR egy küldöttsége tegnap megjelent a munkaügyi, azután pedig a kereskedelemügyi miniszternél és elpanaszolta, hogy a helyi hatóságok és prefektusok tévesen értelmezik a munkaszüneti törvényt és emiatt nagy károkat okoznak az iparnak és kereskedelemnek. Kérte továbbá a küldöttség, hogy a folytatólagos üzemeknél ne legyen kötelező a vasárnapi teljes munkaszünet. Mindkét miniszter megígérte, hogy tanulmányozni fogják a kérdéseket és amennyiben lehet teljesíteni fogják azokat. Egyben intervenció történt a munkaügyi minisztériumnál abban az irányban is, hogy azokban a korszakokban, ahol vasárnaponként táncmulatságok vannak, hét óra után is lehet italfélétet kiszolgálni.

Kártérítést kapnak a jég- és esőkárosultak? Bukarestből jelentik: A belügyminiszter körrendeletben utasította a prefektusokat, hogy a jég- és esőkárosultakat írják össze és erről tegeynek jelentést a belügyminiszternek. Hír szerint a kormány a károsultaknak 50 százalékos kártérítést fog nyújtani.

A Magyar Általános Hitelbank tőke emelése. Budapestről jelentik: Magyarország vezető pénzintézete, a Magyar Általános Hitelbank e hó 27-ére hívta egybe rendkívüli közgyűlést, amelyen az eddigi 550 millió korona alaptőkének 690 millió koronára való felemelését határozták el. Az új kibocsátású részvényekből 343.750 darabot — az alapszabályok szerint — a régi részvényeseknek tartanak fenn, vagyis minden négy régre egy újat adnak a közgyűlés által megállapítandó árfolyam szerint. A fennmaradó s a régi részvényesek által esetleg át nem vett darabokat egy konzorcium értékesíti, amelynek tagjai: a bécsi Rothschild S. M. bankház, a bécsi Osztrák Hitelintézet, a Schneider u. Co. párisi bankház, a párisi Banque de L'Union, a Lazard Broos londoni bankház és a hamburgi Warburg u. Co. konzorcium. Az új alaptőkeemelés folytán a bank saját tőkéi 115 milliárd magyar koronával fognak erősödni.

Aranybányák nacionalizálása. Bukarestből jelentik: Az ipartügyi miniszter tervbe vette a nagybányai aranybánya kommercializálását, mert az állam jelenleg tizenöt millió lejt fizet rá évenként az aranybányára. A Lónyai-bánya kommercializálási munkálatai már a befejezéshez közelednek. A részvényjegyzési felhívást még e hó folyamán kibocsátják.

Beszámoló az amerikai román adósságokról. Bukarestből jelentik: Bibescu herceg, Románia amerikai meghatalmazott minisztere a jövőhéten Bukarestbe érkezik, hogy a kormánynak beszámoljon az amerikai adósságok állásáról.

A Francia Bank kamatleszállítása. Párisból jelentik: A Francia Bank a diszkont kamatot 7 százalékról 6 százalékra szállította le, míg a lombardkamat változatlanul maradt. Ez az intézkedés, amidőn a pénzügyi kormány részéről az államháztartás stabilizációjára a legérélyesebb rendelkezések történnék s a frank kurzusa sem javul, igen meglepő és célja bizo-

nyára nem más, mint a pénzpiac nyugalmát elősegíteni. Tény az, hogy a Francia Bank váltótárcája az utóbbi hetekben éppen a magas kamatok miatt erősen megcsappant s ma már alig tesz ki 3-és félmilliárdot.

Árfolyamok a budapesti gabonatözsdén. A budapesti áru és gabonatözsdéről érkezett jelentések szerint ott egyre nagyobb méreteket ölt kenyérmagvakban a forgalom. Az alapirányzat ennek dacára lanya, mert a júliusi buza és rozs egy-egy és félmillió koronával drágább, mint az augusztusi terminusra, mert augusztusra még ennél is olcsóbb árakat várnak. Az árfolyamok a következők: Buza 76 klg.-os 423.335, buza 77 klg.-cs 428.335, buza 78 klg.-os 433.335, rozs 395.000, takarmányárpa 275.000, Sórárpa 552.500, zab 455.000, tengeri 285.000, buzakarpa 267.500 kor. vagononként.

Szoborleplezés a kisenevi árumintavásáron. Bukarestből jelentik: A kisenevi mintavásár, mely tudvaleg augusztus 15-től szeptember 15-ig fog lefolyni, sikeresnek ígérkezik. A mintavásár tartama alatt egy farkasszobrot fognak Kisenevben leleplezni, amelyet épügy, mint a kolozsvárit, szintén az olasz kormány ajándékozott Kisenev városnak. A szobor leplezése fényes ünnepségek között fog lezajlani és arra D'Annunziót is meghívták, aki megígérte, hogy a meghívásnak eleget fog tenni.

TÖZSDE

Július 17-én

A lej: Zürichben 250-50, Párisban 10-15, Budapestben 333, Bécsben 331.

Kolozsvár. A piac változatlanul lanya, a kereslet tartozkodó. Az árfolyamok a következők: Bécs 29-40—29-60, Prága 6-22—6-25, Budapest 332—335, Páris 9-85—9-95, Zürich 40-80—40-90, Newyork 209-00—210-00, London 1018—1022, Milánó 7-85—7-90.

Zürich. Zárlat: Berlin 122-60, Amsterdam —, Newyork 515-12, London 2503-50, Páris 2420-00, Milánó 1900-00, Prága 1525-00, Budapest 72-55, Belgrád 9-05, Bukarest 250-00—250-00, Varsó 98-50, Bécs 72-50,

Bukarest. Devizák: Páris 9-82, Berlin —, London 10-16, Newyork 208-75, Milánó 7-80, Zürich 40-70, Bécs 29-40, Prága 6-20, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, német márka 500 0, leva 1-48, török lira 113, font sterling 1015, francia frank 10-30, svájci frank 41-00, olasz lira 8-00, drachma 3-55, dinár 3-60, dollár 208-00, lengyel forint 40-00, osztrák shilling 31-00, magyar korona 30-50, cseh korona 6-30, belga frank —, holland forint —.

SPORT

A spanyol válogatottat Budapestre hívják. Spanyolország válogatott futbalcsapata szeptember végén Bécsben játszik. Az MLSz. már régebben meghívta Budapestre a spanyolokat és most azt írta a spanyoloknak a magyar szövetség, hogy a bécsi meccs után szívesen látná őket Budapesten. Ha a spanyolok válasza kielégítő lesz, akkor a magyar-spanyol reprezentatív mérkőzés lesz az őszi futbalszezon legnagyobb eseménye.

Az osztrák válogatottak győzelmes túrája. Meisl Hugó nem zavartatja magát és mert egyes bécsi klubok kérték, Finnországból hazaküldte a csapat felét. Ő azonban turáját továbbfolytatta megfogyatkozott csapattal is. Nyolc válogatott játékoskal maradt Meisl Viborgban, amikor az esztorzági futballszövetség meghívását megkapta. Az ajánlat kedvező volt, tehát elfogadta és három kölcsönként finn játékoskal kiegészítve, azonnal áthajózott Tallnba. Az osztrák—finn kombinált csapat 2:1 arányban győzte le Esztorzág válogatottjait. Hogy Tallinból merre mennek az osztrákok, azt még nem tudni. Megtörténhetik, hogy hazajönnék.

Tartálékokkal erősítik meg a magyar válogatott csapatot. A svédországi két mérkőzés után Magyarország válogatott csapata már utban van Lengyelország felé. Vasárnap lesz Krakóban a magyar—lengyel válogatott mérkőzés és a magyar csapat ekkor már tartalékjaival megerősödve fog kiállani. A szombathelyi Holzböner, Fried (BAK), és a lemondott Grosz II. helyére kijelölt Dudás (KAC) péntek reggel utazott el Budapestre.

A 33. FC és az ETC az első osztályban. Az MLSz intézőbizottsága legutóbbi ülésén úgy határozott, hogy az elitelt egyesületek helyébe a II. osztályból a budai 33. FC és az erzsébetvárosi TC jut be az első osztályba, míg az utolsó helyre degradált Ékszerészek a III. osztályba kerülnek be. Mint értesülünk, az elitelt egyesületek nem nyugosznak bele sorsukba és az MLSz határozata ellen a belügyminiszterhez élnek felebbezéssel.

A prágai Slavia Belgrádban. A prágai Slavia augusztus 1-én és 2-án Belgrádban játszik az ottani bajnokságot, Jugoszlavia S. b. ellen.

Ha művészi kíváncsi is, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre és tekintse SZÉKELY ÉS RÉTI

ERŐSÍTŐ BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermel, asztalosok furniárárszolgálatok legolcsóbban itt szerezhetik be

Prima tűzifát

vagononként, ölekenként vagy prítva, kereskedőknek és fogyasztóknak legjutányosabban házhoz szállítás: Staruinta Romaneasca S. A. fősztalya Cluj. P. t. Unirii 20. 229. Telefon 804.

Mindennemű célokra legelőnyösebben beszerezhető

Zsák Ponyva

Albala Izsó Timisoara

Piata Traian No 2

Figyeljen a címre, **F. Markovits, ékszerész** Mindenki meggyőződhetik, hogy ajándéktárgyait, arany, ezüst ne tévessze össze más névvel **Wesselényi M.-u. No 20.** és briliánsárukban — legolcsóbban nálam szerezheti be.

Minden gyógyszerár, drogeria, illatszertár árusít HÖFER-hintóport

Kedv
fém
1. A leg
Prima de Hal
SZINH
Beregi Osz
Newyorkba. B legutóbbi budap rányba fult, m szek Szövetségé hogy a színész fajvédők mégis estéjének megta kedvetlenülve e tól a behatásokó tozzák a művés viznek a művés Budapestnek és hosszabb amerikai rikai magyarok k ják Beregi Oszkák geri gőzössel augu Az amerikai magy méltó ünneplésben és fogadtatására nek. Így a tö gyar Köztársasági vész fogadtatására kötöbe és az össze leték és intézmény zatát tervezik. Ber vészen kívül négy közül a budapestie kenek Newyorkba színészek közül ker

A színhá
Körösladányi gesztions mutavár szombati és vasár ter fog három löa ban. A legcsodálat tikus és szuggesztio ködhetni a k zóns tart őszereen: Szon nap délután fél 6 órákor. A reudkivá tanácsos jegyekről e adások megkezdése a péntárak előtt a Magyar S

Július 18-tól kezdődöl
Szombat d. u. 4 kor nek nyilvános Szombat este fél 9-k tikus mutavár Vasárnap d. u. fél 6 mutaványal. (S Vasárnap este fél 9-k szuggesztions m

Mozg
Select-mozgó. Zigotto és Charlie C filmbohózat 8 felvon és Charlie Chaplin.

Urania-mozgó. ur kalandjai. Nevett főszerepben a törpe

Farmodont fo
Farmacon na
1748 4

Kedvező vételnapok. Julius 10—aug. 10.

férfi, fiu és gyermekruha

kerül eladásra, rendkívül előnyös áron. **Kizárólag ab raktár.**
Nézzé meg készletünket! Ktfizetődik. — Elsőrendű és középminőség!

1. A legkiválóbb szabás.
2. A legjobb kidolgozás.
3. A legújabb fazonok.
4. A legmegfelelőbb hozzávalók.

Gazdag választék!

Prima Fabrica Ceho-Slovacã Pentru Confectiuni de Haine Barbatescã, Strada Berzei 94-96. Bucuresti.

SZINHÁZ - MŰVESZET

Beregi Oszkár augusztus 21-én érkezik Newyorkba. Budapestről jelentik: Beregi Oszkár legutóbbi budapesti tartózkodása tudvalevően botrányba fullt, mert bár Beregi a Budapesti Színház Szövetségének meghívására jött Budapestre, hogy a színház jóléti alapja javára fellépjen, a fájvédők mégis megakadályozták Beregi előadestéjének megtartását. A művész teljesen elkedvetlenedve ezektől az állapotoktól és azoktól a behatásoktól, amelyek a legszívesebben korlátozzák a művészetek szabadságát és politikumot visznek a művészetbe, hosszú időre búcsút mondott Budapestnek és aláírta azt a szerződést, amely hosszabb amerikai vendégjátékokra kötelezi. Az amerikai magyarok körében érthető várakozással fogadják Beregi Oszkárt, aki a President Harding tengeri gőzzel augusztus 21-én érkezik New-Yorkba. Az amerikai magyarok nagy és Beregi Oszkárhoz méltó ünneplésben kívánják részesíteni a művészt és fogadtatására nagyarányú előkészületeket tesznek. Így a többi között a Newyorki Magyar Köztársasági Párt küldöttséget meneszt a művész fogadtatására és üdvözlésére a newyorki kikötőbe és az összes többi ottani magyar egyesületek és intézmények is az ünnepek egész sorozatát tervezik. Beregi Oszkár társulatának a művészen kívül négy nő- és hat férfitagja van, akik közül a budapestiek szintén a fenti időpontban érkeznek Newyorkba, de egyrészt az ottani magyar színházak közül kerül ki.

A színházi iroda közleményei

Körösladányi György telepítikus és szuggesztívós mutatóvanyai. Oriási érdeklődés vája a szombati és vasárnap esti, a mikor a híres mester fog három előadást tartani a Magyar Színházban. A legcsodálatosabb és legintézetesebb telepítikus és szuggesztívós mutatóvanyiban fog gyönyörködhetni a közönség. Körösladányi három előadást tart összesen: Szombaton este fél 9 órakor, vasárnap délután fél 6 órakor és vasárnap este fél 9 órakor. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel, tanácsos jegyekről előre gondoskodni, mert az előadások megkezdése előtt bizonyára igen nagy lesz a pénztárak előtt a torlódás.

Magyar Színház heti műsora

Julius 18-tól kezdődőleg a színházi előadások színelőadások Szombaton d. u. 4 kor: Izó Miklós színész-növendékeinek nyilvános vizsgálati előadása. (Sorozat 291) Szombaton este fél 9 kor: Körösladányi György telepítikus mutatóvanyai. (Sorozat 292) Vasárnap d. u. fél 6 kor: Körösladányi szuggesztívós mutatóvanyai. (Sorozat 293) Vasárnap este fél 9 kor: Körösladányi telepítikus és szuggesztívós mutatóvanyai (Sorozat 294)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Szombat, július 18. *Párbaj Zigotto és Charlie Chaplin között.* Nagy amerikai filmtohozát 8 felvonásban. Főszerepekben Zigotto és Charlie Chaplin.

Urania-mozgó. Szombat, július 18. *Macró ur kalandjai.* Nevettető vigjáték, 6 felvonásban. Főszerepekben a törpe Zoli.

Farmodont fogkrém lerakata

Farmacon nagydrogueria
Timisoara

1748 4

Aranyér

"Anusol" Goedecke
Aranyér ellen löbb mint 25 éve a legjobban elismert szer. Egyszeru alkalmazás, bizlos siker. — Minden fájdalmat azonnai megszűntet és meggyógyítja a gyuladit, sebes és vérző helyeket. — Gritimas alkalmrészektol mentes. Reggel és este egy kupocska lesz a végbélbe bevezelve. Minden palikában és drogeriában kapható. —
RAKTÁR **F.H. MEES** CALEA-GRIVITEI 61

Gabella-jegyek telerecsében, Révész Ernő nyomatüzemében Targu-Mures, megrendelhetők.

Friss töltésű

Marienbadi,
Selters (Németországi)
Salvator, Giesshübli, Karlsbadi,
Roncegnon, Levicoi és Guber,
Igmandi és Ferencz József

vizek

ugys:intéa

Karlsbadisó

a legolcsóbb napi árban kapható a
Szatmári Kereskedelmi Rt.-nél
Satumare. Sürgönyczin: Hermes. Telef. 205.

COMERCIA

cukorka engros megnyilt

Cluj, Calea Regele Ferdinand No 63.

Concurs. Das Jüdische Lic um und Höhere Handelschule in Timisoara mit Öffentlichkeitsrecht suchen entsprechend vorgebildete Lehrkräfte für sämtliche Mittelschulgegenstände. Gesuche samt Documente sind zu richten bis 1. August an das Curatorium des Jüdischen Lyceums. — Curatorium des Jüdischen Lyceums in Timisoara.

MARTIN PAL Jun.

Cluj, Plata Mihail Viteazul 25.

כשר זעלכווארען פֿאַבריק
ערציינט אללערלייא זעלכווארען
פאסט־פאקעטע ווערען פראמט פער נאכנאהמע
פעקטורארט. פרייזקארטאנט אונד רובער אויף פֿעילאנגען.

Tanitanak,

szórakoztatnak
gyönyörködteinek!

Dr. Dienes László: Művészet és világnézet	100
Ben Ami: Uj Palesztina	100
Schnitzler: Elza kisasszony (Egy zsidóleány története)	132
Lacratelle: Silbermann (Egy zsidó-fiu története)	80
Schnitzler: Garlan Berta asszony	160
Lagerlöf: A császár	140
Biró: Vizözön	48
Thiering: A textilipar	100
Victor Hugó: A párisi Notre Dame I-II.	360
Benedek: Erdélyi történetek	176
Tabéry: Szarvasbika	176
Multatuli: Havencsar	198
Bashkirtseff: Mária naplója	176
Sponda: A halottbűvölő	176
Strindberg: Krisztina	110
Gogoly: Tanyai esték	154
P. Benoit: Atlantis	176
Móricz Zsigmond: Pillangó	150
Hemon: Maria Chapdalena	160
Gerald: Szeretni	176
" Ezüstlakodalom	176
" Te meg én	176
A. France: Elbeszélések	24
" Az istenek szomjaznak	120
" Pártitű angyalok	132
Sztrokay: A rádió	36
" Kis elektrotechnika	36

Kaphatók az

Uj Kelet könyvosztályában, utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

Rador 2+18

Tacumul
ezüstárugyar
CLUJ
Str. Av. am Jancu 8.
[v. Petöfi-utca]

Gyárt:
Év eszközök, Szervizeket, Disztárgyakat stb.

Csak viszonteladóknak!
Telefon Nr. 482.

Ügyeljünk a védjegyre

Kereskedők figgelmébe!

Tartós munkás- és gépész-ruhák, valamint női és férfi fehérneműket, saját gyártmányomat, juidnyos áron ajánl
Hoffmann Ferencz
TOPLITA-ROMANA

Kisérlejen meg egy próba minta-csomagot!

Tennisz nadrág,

luster sacco, vászon ruhák

Neumann M.

özég

Cluj, Plata Unirii No 14.

790, német
113, font
svájci frank
3-55, dinár
40-00, osztrák
0, cseh korona
nt — —.

Budapestre hiv-
futballcsapata
k. Az MLSz.
re a spanyolo-
nak a magyar
után szívesen
nyolok válasza
spanyol repre-
ballszezon leg-

özölmes tu-
magát és mert
norszégból haza-
ját továbbfoly-
Nyole válogatott
ban, amikor az
ogadta megkapta.
ogadta és három
ve, azonnal át-
kombinált csapat
g válogatottjait.
gy osztrákok, azt
gy hazájönnék.
meg a magyar
rszági két mérkő-
csapata már ut-
rnap lesz krakkó-
t mérkőzés és a
alékjaival megerő-
helyi Holzboner,
rosz II. helyére
reggel utazott el

lső osztályban.
többi ülésén egy
esületék helyébe
C és az erzsébet-
ztályba, míg az
részek a III. oszt-
sülünk, az elitelt
bele sorsukba és
elügyminiszterhez

dban. A prágai
Belgrádban ját-
Jugoslavia S. b.

Magorát
lelyre és teknise
RETI
ZV.-TARS. butortermel.
őbbsen itt szerezhetik be

zifát
pirtva, kereskedők-
nyosabban hszhoz
asca S. A. fasz-
229. Telefon 804.

nnemű célokra
sebben beszerezhető
ala Izeó
imisoara
Traian No 2

yait, arany, ezüst
am szerezheti be.
hintőport

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlésnél egy szöveg, vastagabb betűve 8 lej. Legnagyobb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Németül is tudó hivatalnok-kisasszonyt keres
Comercia, Calea Regele Ferdinand 62. 9445

Motorok
Szirovág 20-60 HP. Benzín 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Hölgyek figyelmébe!
Mindennemű modern hajmunkák, tambourin választék, kizárólag elsőrendű anyagok készítmény, L'Oréal-Henné minden színben kapható. Megrendelést vidékre is eszközölök. Vágtott haját kicsinyben és nagyban veszek. — **Márga Gyula Cluj** Str. Memorandului 10 9418

Veszünk minden mennyiségben használt, tiszta, „Füredi” típusu, sötétöldítéssel és félliteres ásványvizet palackot. Baile Borsuc, Cluj, Str. Memorandului 8. 9416

Uj, modern ebédő berendezés azonnal eladó. Regele Ferdinand 52.

Tanuló
fűszer és vaskereskedésben felvétetik. Wilhelm Naftali, Blaj, jud. Alta Inferoara. 9434

Bőröndösök!
Bőrdíszárak, koffer-zárak, fogantyúk rézből, nikkelezve, a leggyorsabbított a legdisezebbig bármilyen mennyiségben és nagy választékban megrendelhető a Tipografia

Fraternitas-nál, Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

Tanításban gyakorlott izraeli-kisasszony, nyelvismerttel állást keres. Ajánlatot „Lekhismeretes” jellegre a kiadóba kér. 9444

Eladó egy Ferencz József frakk-öltöny, falióra, jókarban, Wesselényi-u. 4.

Bucuresti
LUTHER söresarnok megnyitja **18.** Piața Mihail Viteazul (Jzéchényi-tér)
A Tornavivódával szemben

Pályázati hirdetés
A Cluj-Kolozsvári Izraelita Hitközség iskolájában pályázatot hirdet a népközlőjével útszedésen levő egy osztálytanítói állásra.
Pályázhatnak férfi vagy női tanítók, kikről megkívánatik vallás-erkölcsi életmód és az államnyelv olymértű tudása, hogy azon az összes tantárgyat tanítani képesek legyenek. Pályázati határidő f. évi aug. 1. A mellőlen felszerelt kérvények az izr. hitk. iskolaszékéhez (Calea Regele Ferdinand 54 sz.) nyújtandók be.
Cluj, 1925. július 16.
Dr. Balázs Endre, is sz. elnök.

Jó megjelenésű, agilis
pénzbeszedő üzletszerző
felvétetik, Stotter iroda, Str. Memorandului No 12.

Megjelent!
BEN AMI
Uj Palesztina
(Sztambultól Kairóig.) Harmincyolc képpel.

Ebben a könyvben BEN AMI azokat az utcai átsát hozza nyilvánosságra, amelyeket ujságokban nem közölhetett.

TARTALOM
Barátkozás a tengerrel. A Borsporuszt a Dar-danelláig. Egy regény kezdőlk. Hát ez már nem volt elsőosztályú közt! Két orosz és egy harmadik. Kaland a láthatáron. Két ceatire egy török nő aika felett. Szmirnában. A regény a kötéltűg-csonál folytatódik. Szigetátók. A törökök örvényét ülnek. „Hongrois” — hallottam. Éjjel a felétközén. Rhodos. A 7-es számú ha-rt. A regény folytatódik. Ütközet a Földközi-tengeren. Cypraszigetet előtt.

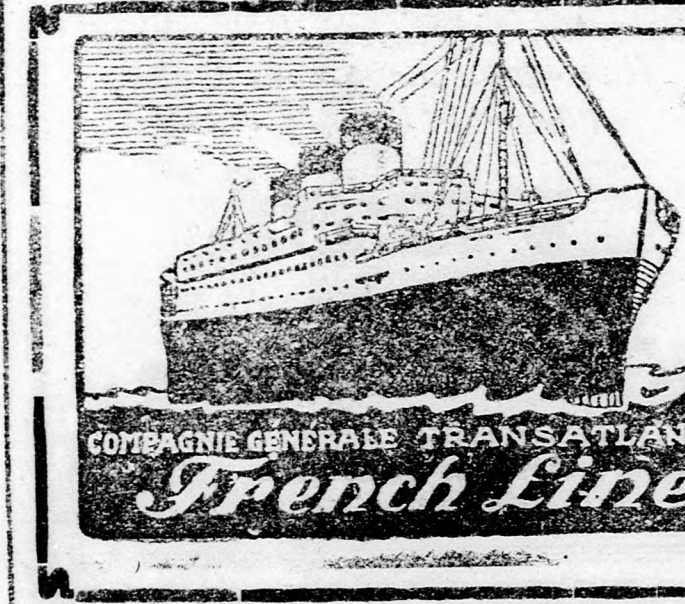
Beiruth: Ópiamszi ók és misszionáriusok. Tessék felkelni a fekvő-székéről! Haifa. A malom alatt Szent illés kolostorában a Kármel-n. Kiszártés a tetőtérasszonon. A ah felekek között. Egy héber realgimnázium. Jezseel-völgye felé. Tel-Adas: egy polgári kolonia. Nazarat. Nuzisz: egy kommunista kolonia. A beduintáborban. Merchavja: egy szövetség és egy megszán-gadáság. Utban Jeruzsalembe. A szent város. „Maga író...”

Verlag Julius Fischer Wien.
Ára 100 lei.
Kapható minden könyvkereskedésben, az Uj Kelet könyvosztályánál és az utcai elárusítóknál.

Használjunk kizárólag
PLANTOL
legjobb bővönzngzslrt, mert ez ilszta, egészséges és klados!
Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi feiügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.
Képviselet: HARTIG & HIENZ Cluj
Str. Julia Maria 8. Telefon 1-18.

Lebovits Béla
huscsarnok és szalámigyára
Cluj, Str. G. Bariția 8. - Telefon 354.
(vált Malom-u.) Ajánlja elsőrendű szalámi gyártmányait lego csobb napi árban. Postai megrendeléseket pontosan eszközök. Vizsonteladókak nagy árkedvezmény. Friss libaszir bármilyen mennyiségben kapható. Árjegyzék és „חשבון” kívánatra ingyen.
Comunitatea izr. orth. aut. din Cluj.
Sz. 468—1925.

Pályázati hirdetés
Az iskolaszék pályázatot hirdet f. é. szeptember 1-én betöltendő egy tanítói és egy tanítói állásra. Pályázókól megkivánatik az államnyelv megfelelő írása és vallás-erkölcsi életmód. A megválasztottak mindegyike délelőtt és délután külön-külön osztályt tartozik vezetni. Fizetés havi 6—7000 lei.
Az államnyelv tudását, esetleg egyéb nyelvismerttet, valamint vallás-erkölcsi életmódot igazoló, életkort és családi állapotot feltüntető okmány-másolatokkal felszerelt pályázatok f. é. augusztus 5-ig nyújtandók be az aut. orth. izr. hitközség Iskolaszékéhez (Cluj, Str. Dubalarilor 1.)
Cluj, 1925. július hó 14-én.
Dr. Normand Izidor, is sz. elnök.

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE
French Line

Luxusutazás — Gyorsutvonlak a francia kikötőkől:
New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marecco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.
Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucurest.
Pasagiul Comedia
Táviratcim: Transatbuc.
Bador 859

A Tordai Sörgyár Részvénytársaság kiváló minőségű uj márkája, a
Király-sör
mindenütt kapható

Szerke szőszeg hivatal és ny...
Kolozsvár, Str. Pop. (Brassai-u...
Telefon: Szerkesztőség...
Kiadóhivatal...
N. Sz. —
Kéziratok kizárólag szerkesztőséghez...
Kéziratok adunk vissz...

1925 július 20

Ember vagy pa
Mióta az Em...
főtükára a „Qu...
ményét Románia...
hajbakaptak. Gu...
is, óriási sajtóp...
során a lapokna...
egészen elsikkas...
mindenestül mell...
a túlzó nacional...
elsősorban a „Cu...
nek, hogy kár v...
nek az előadás...
alkalmat adni, h...
gyűjtsön Román...
lönfélébb szidalm...
és „a nemzetköz...
és jelleggel aján...
ingyen és bérmen...
szokásos.

Ha valaki az...
hogy a francia f...
zás, a szabadk...
és a katonas...
és ugyanaz a dol...
zöljük a „Cuva...
néhány érdekese...
„Nem a konfe...
irja a Cuvantul...
a párisi Costa F...
volt. Hiszen csak...
csoportosultak a...
kőré: a francia...
resti szerelmesei...
ciaországának a...
száműzőiteinek...
boru alatt részbe...
részben pedig a...
cek. Ezek épp ug...
ser” mellett harc...
ellen. Az ó ligáj...
egyszerű purimb...
„Guernut val...
dők helyzetének...
tott mást Román...
hiszem azért jött...
tiszemita mozgalo...
tekkell teli cikké...
fálsnak Románia...
tázisba is jöjjene...
származott „fran...
más a vélemény...
Costa Forunak.
szen másképp ny...
Románia vendég...
szemben. A két...
az igazság és ez...
gens ember meg...
A „Cuventul...
tással felelhetünk...
**A domin...
a ge...
London, just...
megtagadták a...
azzal az indokol...
Oroszország, Né...
mindinkább eg...
váltak.
**Auguszt...
a más...
Paris, július...
szocialista-kongre...
lesz Marsaillesben...
lentettek be erre...
Léon Blum és...
Belgiumot Vande...
Tom Shaw, Ném...
ferding, Ausztria...
Csernov képvisel...****